

संपादकीय...

अर्थव्यवस्थेच्या संरचनात्मक नुटीकडे पाहण्याची गरज

देशाच्या समष्टी-आर्थिक आणि सामरिक सार्वभौमत्वासाठी आत्मनिर्भरता ही आवश्यक असून, संरचनात्मक बदलांची हीच योग्य वेळ आहे. जागतिक अर्थव्यवस्था मंदीच्या छायेत असताना, भारताचा असलेला सात टक्क्यांहून अधिक विकासदर निश्चितच लक्षवेधी आहे. मात्र, या सांख्यिकीय घोडदौडीच्या पलीकडे जाऊन अर्थव्यवस्थेच्या संरचनात्मक नुटीकडे पाहण्याची गरज नुकत्याच प्रसिद्ध झालेल्या एका सविस्तर अहवालाने अधोरेखित केली आहे. निव्वळ स्थूल देशांतर्गत उत्पादनाच्या आकड्यांवर समाधान मानण्याऐवजी, अर्थव्यवस्थेच्या पायाभूत रचनेतील परावलंबित्व कमी करण्यावर आता धोरणात्मक लक्ष केंद्रित करावे लागेल. संरक्षण, ऊर्जा, तंत्रज्ञान आणि विदेशी भांडवल या चार क्षेत्रांतील अवलंबित्व हे आपल्या अर्थव्यवस्थेपुढील मोठे प्रणालीगत संकट आहे. आंतरराष्ट्रीय बाजारातील भू-राजकीय धक्क्यांपासून देशाला वाचवायचे असले, तर तात्पुरत्या मलमपट्ट्या न करता, आमूलाग्र आणि धाडसी धोरणात्मक बदल करणे, ही आता काळाची गरज बनली आहे. हाच या ताच्या अहवालाच्या विश्र्लेषणाचा मुख्य गाभा आहे. भारताच्या भांडवली बाजाराने गेल्या काही वर्षांत अभूतपूर्व उंची गाठली असली, तरी या बाजारावरील विदेशी संस्थागत गुंतवणूकदारांचे वर्चस्व ही दुधारी तलवार ठरत आहे. जागतिक व्याजदरामध्ये किंवा भू-राजकीय स्थितीत थोडा बदल झाला, तरी हे विदेशी गुंतवणूकदार तातडीने अड्यावधी रुपयांचे भांडवली पलायन करतात. या अस्थिर भांडवलामुळे देशांतर्गत शेअर बाजार आणि रुपयाचे मूल्य सातत्याने अस्थिरतेच्या छायेत राहते. या ताच्या अहवालाने याच वित्तीय धोक्याकडे लक्ष वेधले आहे. सुदैवाने, गेल्या काही वर्षांत म्युच्युअल फंड आणि 'एसआयपी'च्या माध्यमातून भारतीय किरकोळ गुंतवणूकदारांनी देशांतर्गत भांडवलाचा एक भक्कम पाया तयार केला आहे. विदेशी गुंतवणूकदारांच्या विक्रीच्या दबावाला भारतीय गुंतवणूकदारांनी दिलेले उत्तर, हा देशाच्या वाढत्या आर्थिक परिपक्वतेचा पुरावा आहे. विदेशी भांडवलावर अवलंबून राहण्याऐवजी, देशात थेट विदेशी गुंतवणुकीला आकृष्ट करणे, हे अधिक श्रेष्ठ असा धोरण राहिल आणि रोजगाराभिमुख आर्थिक विकासाला खर्चा अर्थाने गती मिळेल. संरक्षण क्षेत्रातील परावलंबित्व म्हणजे निव्वळ विदेशी चलनावर पडणारा ताण राहिला नसून, तो राष्ट्रीय सुरक्षेतील मोठा धोका ठरत आहे. भारत हा जगातील प्रमुख शस्त्र आयातदार देश राहिला आहे. रशिया, इस्रायल किंवा अमेरिकेकडून होणारा शस्त्रआयातीवर अड्यावधी डॉलर्स खर्ची पडतात. या अहवालानुसार, ही स्थिती दीर्घकालीन अर्थकारणासाठी आणि सामरिक सुरक्षेसाठी अत्यंत हानिकारक आहे. युद्ध किंवा जागतिक तणावाच्या काळात शस्त्रांच्या पुरवठा साखळी खंडित झाल्यास, देशासमोर गंभीर पेंचप्रसंग उभा राहू शकतो. विद्यमान सरकारने 'पेक इन इंडिया' अंतर्गत सुरू केलेले संरक्षण उत्पादनांचे आयात पर्यायीकरण ही योग्य दिशेने टाकलेली पावले आहेत. संरक्षण उत्पादनांची परिस्थिती देशातच उभी राहिल्यास हजारो सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांना चालना मिळेल. आपण आयातीकडून निर्यातीकडे वळू, तेव्हाच भारताची सामरिक स्वायत्तता खर्चा अर्थाने प्रस्थापित होईल. भारताच्या अर्थव्यवस्थेपुढील सर्वाधिक गंभीर आर्थिक आव्हान ऊर्जाक्षेत्रातील परावलंबित्वाचे आहे. आपल्या गरजेच्या ८० टक्क्यांहून अधिक कच्चे तेल विदेशातून आयात करावे लागत असल्याने, देशाची चालू खात्यातील तूट नेहमीच दबावाखाली असते. जागतिक बाजारातील तेलाच्या किमतीतील किरकोळ वाढही भारतात आयातित चलनवाढ निर्माण करते. या दुष्टचक्रातून बाहेर पडण्यासाठी भारताला अपारंपरिक ऊर्जा, हरित हायड्रोजन आणि ई-मोबिलिटीकडे वेगाने संक्रमण करावे लागेल. यासोबतच, आधुनिक अर्थव्यवस्थेचा कणा असलेल्या तंत्रज्ञान क्षेत्रातील पाश्चिमात्य आणि चिनी मकेदारी मोडून काढणे अपरिहार्य आहे. सेमीकंडक्टर चिप आणि कृत्रिम बुद्धिमत्ता यांसारख्या क्रिटिकल तंत्रज्ञानासाठी तैवान किंवा अमेरिकेवर विचलून राहणे धोक्याचे आहे. देशांतर्गत सेमीकंडक्टर परिस्थिती उभी केल्याशिवाय भविष्यातील डिजिटल क्रांतीचे नेतृत्व भारताला करता येणार नाही. या संपूर्ण आत्मनिर्भरतेच्या प्रवासात संशोधन आणि विकास या क्षेत्रातील गुंतवणुकीकडे दुर्लक्ष करून चालणार नाही. विकसित देशांच्या तुलनेत भारताचा 'रार अँड डी'वरील खर्च 'जीडीपी'च्या ०.७ टक्क्यांच्या आसपास आहे, जो अत्यंत चिंतेचा विषय आहे. जोपर्यंत आपण स्वतःचे बौद्धिक संपदा हक्क आणि पेटंट्स मोठ्या प्रमाणावर निर्माण करत नाही, तोपर्यंत जागतिक मूल्य साखळीत आपण केवळ असेम्बलर म्हणूनच मर्यादित राहू. महासत्ता बनायचे असले, तर तंत्रज्ञानाची आयात करून चालणार नाही, तर त्या तंत्रज्ञानाचे मूळ उत्पादक आणि विकसक बनावे लागेल. यासाठी शैक्षणिक संस्था, खासगी उद्योग आणि सरकार यांनी एकत्र येऊन नावीन्यपूर्ण संशोधनाला चालना देणारी एक भक्कम परिस्थिती निर्माण करणे, हे अत्यंत गरजेचे आहे. एका ताच्या अहवालाने मांडलेले हे निष्कर्ष भारताच्या आर्थिक सार्वभौमत्वाचा वास्तववादी आणि स्पष्ट असा रोडमॅप आहे. विदेशी भांडवल, संरक्षण, ऊर्जा आणि तंत्रज्ञान या चारही आघाड्यांवर आयातीची कोंडी फोडल्याशिवाय भारताचा आत्मनिर्भरतेचा संकल्प हा पूर्णत्वास जाणारा नाही. विस्कळीत होत चाललेल्या जागतिक पुरवठा साखळ्यांच्या आणि 'चीन प्लस वन'च्या या काळात, बाहेरील तंत्रज्ञानावर अवलंबून राहण्यापेक्षा स्वतःचे सक्षम उत्पादन-पुर्वारण उभे करणे, हाच शाश्वत पर्याय आहे. ही संरचनात्मक सुधारणा वेळेत अमलात आणली, तर भारत जागतिक भू-अर्थकारणात खर्चा अर्थाने एक स्वायत्त महासत्ता म्हणून उदयास येईल. आगामी दशकात, जागतिक अर्थव्यवस्थेत स्वतःचे नियम बनवणारा देश म्हणून भारताला जागतिक पटलावर आपली ओळख निर्माण करावी लागेल. यासाठी धोरणात्मक घोषणा पुरेशा नसून, प्रशासकीय पातळीवर त्यांच्या कठोर अंमलबजावणीची नितांत आवश्यकता आहे. देशातील प्रत्येक कनेक्ट धोरण आयात कमी आणि देशांतर्गत मूल्यवर्धन या एकाच तत्वावर केंद्रित होईल, तेव्हाच भारतीय अर्थव्यवस्थेचा पाया हा मजबूत बनेल. अशा वेळी बाहेरील कोणतेही भू-राजकीय संकट भारतीय अर्थव्यवस्थेला धक्का देणारे ठरू शकणार नाही. तसेच भारत ही एक परिपूर्ण, स्वावलंबी आणि अभेद्य अर्थव्यवस्था

धाराशिवमध्ये माजी मंत्री दिलीपराव देशमुख यांचे प्रतिपादन लोकनेते विलासराव देशमुख एक्सलन्ट सेंटरचे थाटात उद्घाटन

लातूर/प्रतिनिधी : लोकनेते विलासराव देशमुख यांच्यासारख्या नेतृत्वाची आज देशाला गरज असून धाराशिवसारख्या त्यांच्या कर्मभूमीत असलेल्या शहरात विलासराव देशमुख सेंटर सुरू होत आहे, ही आनंदाची बाब आहे. काँग्रेस हा केवळ एक राजकीय पक्ष नसून तो एक संवैधानिक विचार आहे. गांधी-नेहरू ते इंदिरा गांधी यांच्यापर्यंतच्या नेत्यांनी हा विचार प्राणपणाने जपला. काँग्रेस ही आता पक्षाबरोबरच एक विचाराची चळवळ झाली आहे. तशी ही वैचारिक गंगा आहे. काँग्रेसचा विचार सर्वांना पुढे घेवून जाऊ शकतो, तो पुढे आपण सर्वांना घेऊन जाण्यासाठी प्रयत्न चालू ठेवू. असे प्रतिपादन राज्याचे माजी मंत्री सहकार महर्षी दिलीपराव देशमुख यांनी केले. ते धाराशिव येथील परमल मंगल कार्यालयात रविवारी सायंकाळी (दि.२१) विलासराव देशमुख एक्सलन्ट सेंटरच्या उद्घाटन प्रसंगी बोलत होते. यावेळी कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विलासराव देशमुख सेंटरचे संस्थापक विलासराव देशमुख सेंटरचे संस्थापक म्हणून पुणे लोकमत आवृत्तीचे संपादक संजय आवटे हे होते.

विलासराव देशमुख यांची धाराशिव कर्मभूमी पुढे बोलताना सहकार महर्षी दिलीपराव देशमुख म्हणाले की, धाराशिव जिल्हा हा विलासराव देशमुख यांची कर्मभूमी असलेला जिल्हा आहे. या जिल्ह्यात त्यांच्या नावाने हे सेंटर सुरू होत आहे, त्यामुळे खरोखर मनापासून आनंद होत आहे. या सेंटरमध्ये काम करणारे विविध क्षेत्रातील मंडळी आहे, त्यामुळे विलासराव हे केवळ आपले नव्हते तर ते सर्वांचेच होते हे स्पष्ट होते. उल्हास पवार आज देशात जेथे जातात तिथे विलासरावांची आठवण निघते. उल्हासदादांनी विलासरावाबद्दल बरेच काम केले आहे, आणि ते आणखी करत आहेत. यापुर्वी विचाराचे धन सतांनी केले मात्र आज संत सामडत नाहीत खया अर्थाने आता संत जन्म घेतील का नाही हा संशय आहे. धाराशिव येथे विलासराव देशमुख सेंटर सुरू होत आहे, आता या सेंटरला विलासराव देशमुख एक्सलन्ट सेंटर असे स्वरूप द्यावे असेही त्यांनी यावेळी सुचवले.

विलासराव देशमुख यांच्या विचाराची आज देशाला गरज आहे. गांधी-नेहरू ते इंदिरा गांधी यांच्यापर्यंतच्या नेत्यांनी हा विचार प्राणपणाने जपला. तोच विलासरावांनीही जपला. त्यामुळे काँग्रेस ही आता पक्षाबरोबरच विचाराची मोठी चळवळ झाली आहे. काँग्रेसचा विचार हा सर्वांना बांधून ठेवण्यासाठी आहे, तो पुढे आपण चालू ठेवू विलासराव जाऊन आज १४ वर्षे झाली. परंतु त्यांचे विचार आजही आहेत, त्यांना जाऊन जसजसे जास्त दिवस जातील तसतसे त्यांचे विचार जास्त रुजले जात आहेत. असेही त्यांनी यावेळी सांगितले.

तत्पूर्वी कार्यक्रमाची सुरुवात विलासराव देशमुख यांच्या प्रतिमा पुजनाचे मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आली. यावेळी विलासराव देशमुख सेंटरच्या वतीने ज्येष्ठ नेते माजी उल्हासदादांनी विलासरावाबद्दल बरेच काम केले आहे, आणि ते आणखी करत आहेत. यापुर्वी विचाराचे धन सतांनी केले मात्र आज संत सामडत नाहीत खया अर्थाने आता संत जन्म घेतील का नाही हा संशय आहे. धाराशिव येथे विलासराव देशमुख सेंटर सुरू होत आहे, आता या सेंटरला विलासराव देशमुख एक्सलन्ट सेंटर असे स्वरूप द्यावे असेही त्यांनी यावेळी सुचवले.

या कार्यक्रमाच्या प्रास्ताविकात प्रशांत पाटील यांनी केले. यावेळी

त्यांनी विलासराव देशमुख साहेबांच्या नावाने धाराशिव जिल्ह्यात काहीतरी चांगले सुरू झाले पाहिजे. त्याच्या कार्यकाळात धाराशिव जिल्ह्यात अनेक विकास कामे झाली आहेत, त्यांचा धाराशिवशी ऋणानुबंध चांगला राहिला आहे, त्यांनी लातूरला देत असताना धाराशिवलाही भरभरून दिले आहे. त्यामध्ये कृष्णा मराठवाड्याचे २१ टीएमसी पाणी असे रेल्वेसाठीची प्रयत्न असतील अशी अनेक उदाहरणे आहेत. त्यामुळे त्यांच्या नावाने हे सेंटर सुरू करत असून यामध्ये विधायक काम सुरू करत आहोत. या सेंटरच्या माध्यमातून आरोग्य शैक्षणिक समाजोपयोगी काम करणार आहोत. या सेंटरमध्ये सर्वच क्षेत्रातील मान्यवर आहेत. सर्वांसाठी काम करणार असून आपण सर्वांनी त्या साथ द्यावी, आजचे गडूड झालेले राजकारण पाहता आपण विलासराव देशमुख यांचे विचार घेऊन त्यांच्या विचाराचे काम करू असे सांगितले. कार्यक्रमाचे सुरुवातीचे उद्घाटन विलासराव देशमुख यांनी केले तर आभार अॅड. अनिकेत देशमुख यांनी मानले. कार्यक्रमासाठी अग्रिवेश शिंदे, अॅड. राज कुलकर्णी, प्रा. सोमनाथ लांडगे, प्रा. अजित शिंदे, डॉ. सायम रझवी, डॉ. सुधीर शिंदे,

सुनील बडूकर, शशिकांत वैराळे आदी सदस्यांनी परिश्रम घेतले. यावेळी राज्य साखर महासंघाचे संचालक आबासाहेब पाटील लातूर जिल्हा बँकेचे उपाध्यक्ष अॅड प्रमोद जाधव लातूर जिल्हा काँग्रेसचे समन्वयक सचिन दाताळ यांच्या सह धाराशिव शहरातील विविध क्षेत्रातील नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

विलासराव देशमुख यांच्यासारख्या सुजन नेतृत्वाची आज गरज : माजी आमदार उल्हास पवार यावेळी बोलताना विलासराव देशमुख सेंटरचे संस्थापक उल्हास पवार म्हणाले की, हे सेंटर म्हणजे विलासराव देशमुख यांनी केलेले विविध क्षेत्रातील कार्य आजच्या वर्तमानमध्ये चिंतन करणे होय. मी विलासराव देशमुख यांच्यासोबत विद्यार्थी दशापासून होतो. त्यामुळे त्यांचे माझे संबंध चांगले होते. सामाजिक जाण कशी असते हे त्यांनी चांगले जाणले होते. हे महाराष्ट्राच्या फार कमी लोकांना आकलन होते. विलासराव देशमुख हे प्रत्येकाचे फोन घ्यायचे हे त्यांनी एका लहान चार वर्षांच्या मुलीच्या उदाहरणासह सांगितले. वैयक्तिक पातळीवर कोणासारही ते टीका करत नव्हते. आणि टीका केली तर ते कळू देत नव्हते. असे बोलण्याचे कौशल्य त्यांच्यामध्ये होते.

सत्ताधारी पक्ष एकनिष्ठ आणि स्वच्छ विचारसरणीचे आहे असे म्हटल्या जाते; तर फोडाफोडीचे राजकारण कशाला?

सध्याच्या परिस्थितीत देशासह राज्यात पक्ष फोडा आणि राज करी असा फार्मुला सुरू झालेला दिसून येतो. कारण पुढील संसदेच्या पावसाळी अधिवेशनात ८५० खासदारांच्या विधेयकाला मंजुरी मिळावी यासाठी राज्यसभेत व लोकसभेत खासदारांची संख्या अपुरी पडत आहे. याच उद्देशाने सरकारने पक्ष फोडा आणि राज करी अशी रणनीती आखल्याचे स्पष्ट दिसून येते. कारण सरकारला कल्पना आहे की, देशातील ७५ टक्के पेक्षा जास्त लोकप्रतिनिधीवर भ्रष्टाचाराचे किंवा अन्य गुन्हेगारीच्या आरोपाने लिप्त आहेत. अशा सर्वच खासदारांवर सरकारची नजर आहे. अशा खासदारांना ईडी किंवा अन्य सरकारी यंत्रणेचा धाक दाखवून सत्ताधारी पक्ष आपल्या पक्षात किंवा वेगळा गट तयार करून प्रत्येक विरोधी पक्षात फूट पाडण्याचे दबावतंत्र सुरू आहे आणि हे काम सक्सेस सुध्दा होत आहे. त्याचप्रमाणे पक्ष सोडणारे लोकप्रतिनिधी किंवा जनप्रतिनिधी म्हणतात की आम्ही सत्तेत नसल्याने सरकार आमच्या क्षेत्राचा फंड पुरेसा देत नाही त्यामुळे आम्ही सत्ताधारी पक्षात किंवा एनडीएमध्ये किंवा महायुतीत प्रवेश केला आहे किंवा करीत आहोत. काही लोकप्रतिनिधींजवळ भ्रष्टाचाराच्या माध्यमातून वाममार्गाने कमविलेली कोटोंची चल-अचल संपत्ती आहे त्यावर कोणतीही कारवाई होवू नये म्हणून एनडीएमध्ये किंवा महायुतीत प्रवेश केल्याचे दिसून येते आणि काही लोकप्रतिनिधी करोडांची देवाणघेवाण करून सत्तेकडे वळताना दिसतात. ही बाब देशाच्या १४० कोटी जनतेला चांगल्याप्रकारे र्यात आहे. त्याचप्रमाणे अनेक लोकप्रतिनिधी स्वतःच्या स्वार्थासाठी पक्षांतर करून नैतिकता, बांधीलकी आणि पक्षाबद्दलची निष्ठा गहाण ठेवून सत्तेकडे वळल्याचे दिसून

येते आणि एनडीएमध्ये किंवा महायुतीत फुटून जाणारे ७५ टक्के लोकप्रतिनिधी हे काँग्रेसच्या विचारसरणीचे आहेत, काँग्रेसची विचारसरणी एनडीएमध्ये किंवा भाजपला कधीच पटली नाही मग सरकारने या ७५ टक्के लोकप्रतिनिधींना आपल्या जवळ का केले असाही प्रश्न उपस्थित होतो! भाजपा पुर्वीही काँग्रेसला वाईट समजायची आणि आजही समजते एवढे सर्व असतांना फोडाफोडीचे राजकारण करून सरकारला काँग्रेस विचारसरणीचे लोक कसे काय चालतात? आजही सरकार महत्त्वाचे मुद्दे बाजूला सारून नेहरू-गांधी यांच्यावर चिखलफेक करून वारंवार देशातील जनतेला सांतात की काँग्रेसने गेल्या ६० वर्षांत काहीच केले नाही ही बाब कितपत योग्य म्हणावी! देशाने पक्ष-विपक्षाचा काळ पहाला यात अटलबिहारी वाजपेयी, लालकृष्ण अडवाणी, व्ही. पी. सिंह, पी. व्ही. नरसिंहराव, मनमोहनसिंग, चंद्रशेखर, राजीव गांधी इत्यादी अनेक विभूतींच्या काळात पक्ष-विपक्ष सामंजस्याने कार्य करायचे व एकमेकांचे आचार-विचार आदानप्रदान करायचे. परंतु सध्याच्या परिस्थितीत सरकार विरोधकांच्या कोणत्याही बाबी ऐकण्यास तयार नसल्याचे दिसून येते. ही लोकशाहीला दुष्टीकोणातून धोक्याची घंटा म्हणावी लागेल. कारण विरोधी पक्ष फुटून एनडीएमध्ये गेला ते सरकारला चालते आणि दुधासारखे स्वच्छ होतात. परंतु विरोधकांनी उचलले प्रश्न चालत नाही ही कसली लोकशाही म्हणावी! ही अत्यंत गंभीर बाब म्हणावी लागेल. पुर्वी रेल्वे, विमान वाहतूक, संरक्षण, अर्थ, इत्यादी अनेक खात्यातमध्ये जर काही चुकीच्या घटना घडल्या किंवा स्वार्थासाठी पक्षांतर करून नैतिकता, बांधीलकी आणि पक्षाबद्दलची निष्ठा गहाण ठेवून सत्तेकडे वळल्याचे दिसून

जन्तेचा रोष पाहून राजीनामा द्यायचे. परंतु सध्याच्या परिस्थितीत देशात नीट पेपर लिंक प्रकरण मोठ्या प्रमाणात गाजले यात आतापर्यंत अंदाजे २० पेक्षा जास्त विद्यार्थीनी आत्महत्या केल्या तरीही शिक्षण मंत्र्यांनी आपली नैतिक जबाबदारी स्वीकारून अजूनपर्यंत राजीनामा दिलेला नाही. सरकाऱचे म्हणणे आहे की, राजीनामा ही पद्धत आमच्यात नाही ही कसली लोकशाही! सोन्याचे भाव आसमानाला टेकले, महागाईने अक्राळविक्राळ रूप धारण केले, शेतकऱ्यांच्या मालाला योग्य भाव नाही, आरोग्य सुविधा दिवसेंदिवस ढासळत आहे ह्या सर्वच महत्त्वपूर्ण गोष्टी सरकारच्या डोळ्यासमोर आहे. परंतु यावरून लक्ष भटकवीण्यासाठी देशात मंदिर-मज्जीद, हिंदू-मुस्लीम वाद समोर करून १४० कोटी जनतेची सरकार दिशाभूल करीत असल्याचे दिसून येते. आणि ही सत्य परिस्थिती आहे. देशात अनेक ज्वलंत व गंभीर समस्या आहेत बेरोजगारी, कुपोषण, शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या, शैक्षणिक समस्या, वाढता अत्याचार, वाढता जंगलतोडीमुळे अलनिनोची गंभीर समस्या, पिण्याच्या पाण्याची समस्या, आरोग्य, करोडोंचे घोटाळे करून अनेक पुंजीपतीनी विदेशात पलायन केले त्याकडे सरकारचे दुर्लक्ष आहे. अशा अनेक गंभीर समस्या १४० कोटी जनतेपुढे उभ्या आहेत. तरीही देशाच्या भोळ्याभाबड्या जनतेला मंदिर-मज्जीद नावाचे भूत घालून या सर्वच समस्या बाजूला सारून सत्तेत आपली पकड मजबूत करण्यासाठी देशात सरकारकडून फोडाफोडीचे राजकारण सुरू आहे. सरकारची कडू विरोधक ममता बॅनर्जी त्यांच्या पक्षाचे आचार-विचार सरकारला कधीच पटले नाही; परंतु फोडाफोडीच्या राजकारणातून काही लोकप्रतिनिधी (खासदार)

आपल्याकडे करून घेतले ते सरकारला १०० टक्के चालले ही कुठली नितीमत्ता म्हणावी! सध्याच्या परिस्थितीत देशात खुला राजकीय बाजार मांडल्याचा दिवस येतो. जनकाय लोकशाही संघुष्टात आली की काय असे चित्र दिसत आहे. कारण सत्तेच्या लोभापोटी अनेक दिग्गज लोकप्रतिनिधी पक्षांतर करून सत्तेकडे वळताना दिसतात म्हणजेच विकल्या जात आहे ह्या सर्वच बाबी लोकप्रतिनिधींकडून कलंकित करणाऱ्या आहेत. एकेकाळी प्रत्येक राजकीय पक्षांमध्ये विचारसरणी, पक्षांची बांधीलकी, पक्षासोबत एकनिष्ठता राहायची परंतु अलीकडच्या काळात राजकीय वर्तुळात घोडेबाजाराला मोठा ऊत आल्याचे स्पष्ट दिसून येते. लोकप्रतिनिधी सरेआम विकल्या जात आहे आणि जो सत्ताधारी पक्ष ज्या विरोधकांवर भ्रष्टाचाराचे मोठमोठे आरोप लावायचे आणि जेलमध्ये टाकण्याची भाषा करायचे त्या सर्वांना सरकार भ्रष्टाचाराबद्दलची क्लीन चिट देवून आपल्या पक्षात सहभागी करून घेत आहेत ही तर लोकशाहीची खुली थड्डा म्हणावी लागेल. आचार-विचारामध्ये विरोधाभास असू शकतो आणि असायला पाहिजे. परंतु १४० कोटी जनतेसमोर धडाल लोकप्रतिनिधी विकल्या जात आहे ही १४० कोटी जनतेची थड्डा म्हणावी लागेल. आजचा राजकीय पुढारी स्वतःच्या स्वार्थासाठी पक्षाची नैतिकता, बांधीलकी, विचारसरणी विसरून सत्तेकडे पलायन करीत आहे हा लोकशाहीला मोठा धक्का म्हणावा लागेल. सत्ताधारी पक्षाने आपली पकड मजबूत करण्यासाठी जनकाय लोकशाही विरुद्ध बंड पुकारले की काय असे वाटत आहे. कारण सध्याच्या सत्ताधारांच्या विरोधकांची विचारसरणी कधीच पटली नाही आणि पटणार सुध्दा नाही. कारण सरकारला मजबूत विरोधी

त्यामुळे आज जे समाजामध्ये घडतंय त्याची उकल होण्यासाठी एक सेंटर सुरू होतंय चांगली बाब आहे. लोकशाही, समता टिकवण्यासाठी त्यांच्या सुजन नेतृत्वाची गरज आहे. ध्येय बोली, शब्द बोली त्यांच्याकडे होती. सभागृह कसं आपल्या ताब्यात घ्यायचे ते त्यांना जमलं होतं. त्यामुळे त्यांच्या आज विचाराची महाराष्ट्राला गरज आहे, असे त्यांनी यावेळी सांगितले.

विलासरावांचा वारसा पुढे घेवून गेले पाहिजे : संजय आवटे यांचे प्रतिपादन नेहरूना संस्थात्मक काम उभे केले पाहिजे हे महत्त्व कळाले होते. त्यामुळे देशात अनेक बदल घडले. विलासराव देशमुख यांची ज्या काळात खया अर्थाने गरज होती त्यावेळी ते गेले. आज त्यांची गरज होती. आता केवळ त्यांना श्रध्दांजली वाहून चालणार नाही त्यांचा वारसा पुढे घेवून गेले पाहिजे. त्यानंतर खया अर्थाने बदल घडणार आहे हे निश्चित आहे. विलासरावांचे विचार नवीन पिढीला माहिती पाहिजेत. आज तुमच्या माझ्या हातातले राजकारण निसटून गेले आहे. हा देश सर्वसामान्यांचा आहे. आज तुमच्या हातातले सामर्थ काढून घेतले जात आहे. सर्वसामान्य मानसाची ताकद राहिली पाहिजे. सर्वसामान्य माणसाच्या हातात सत्ता राहिली पाहिजे. विलासराव मातीत उगवले आणि त्यांनी आकाशाला गवसणी घातली. दिलीपराव ते आज सजवत आहेत. सर्वसामान्यांच्या हातून आज सर्व निघून जात आहे. गांधी, नेहरू, आंबेडकर यांच्या सर्वसामान्य माणूस केंद्रबिंदू जोपर्यंत मानला जाणार नाही तोपर्यंत देशातील परिस्थिती विचित्र राहणार आहे. तरुणामध्ये आज नको ते विष परेले जात आहे. त्यासाठी आपणाला त्यांच्यापर्यंत जावे लागेल, त्यांना करिअरच्या वाटा दाखवायला हव्यात, आज ते होत नाही. आज जातीय उन्माद वाढवून त्यांना अराजकतेच्या कायचे असे प्रयत्न चालू आहेत. त्यामुळे विलासरावांचे विचार तरुण मुलांचा आयकॉन होवू शकतात. त्यासाठी विलासरावांचे उत्तम चरित्र यायला हवे, तरुण मुला-मुलींना घडविले पाहिजे. त्यासाठी त्यांना राजकीय प्रशिक्षणाची गरज असल्याचे त्यांनी सांगितले.

लेखक

रमेश कृष्णराव लांजेवार
(स्वतंत्र पत्रकार)

मो. नं. ९९२१६९०७०७, नागपूर

